

Ursprungliga uttryck av biblisk tro

Av Gavriel Gefen

Israels Gud skapade alla människor till Sin avbild. Han delade upp oss i grupper med olika språk och skingrade oss utöver världen. Varje folkslag utrustade Han med kunskap och vishet för att kunna överleva på den plats som Gud tilldelat var och en och som passade just in i deras klimat och miljö. Hans hand har alltid vakat över oss genom varje generation och historia.

Ingen är utan Gud. Man kanske inte känner honom eller tror på honom, men han är fortfarande mitt ibland oss. De flesta grundläggande uttrycken i livet är baserade på en gudagiven grund. Vi kanske inte använder dem på ett vist sätt eller ärar Honom som vi borde, men det betyder inte att uttrycken i sig är gudaktiga eller obibliska. Det betyder helt enkelt att vi har missbrukat dem.

Varje folk och plats har olika karaktärsdrag som yttrar sig på olika sätt. Vår Herre skapade oss och dessa platser till Sin ära. Hela jorden är full av Hans härlighet. Han längtar efter att få bli tjänad och tillbedd av oss i och genom Sin Skapelse.

Första Mosebok 11:1-9

Hela jorden hade samma språk och samma ord. När människorna flyttade österut fann de en dal i Shinar där de bosatte sig. "Nu skall vi slå tegel och bränna det", sade de till varandra. De använde tegel som byggsten, och som murbruk använde de beck. De sade: "Låt oss bygga en stad, med ett torn som når ända upp i himlen. Vårt namn blir känt, och vi slipper vara skingrade över hela jorden".

Då stod Herren ner för att se staden och tornet som människorna byggde. Herren sade: "Det är ett enda folk och har alla samma språk. Detta är bara början. Nu är ingenting omöjligt för dem, vad de än föresätter sig. Låt oss stiga ner och skapa förvirring i deras språk, så att den ene inte förstår vad den andra säger." Och Herren skingrade dem från denna plats ut över hela jorden, och de slutade att bygga på staden. Därför kallas den Babel, ty där skapade Herren språkförbristningen på jorden, och därifrån skingrade han människorna ut över hela jorden.

Några generationer efter Noa och floden, var jordens befolkning fortfarande förenade som ett folk med ett språk. Inom likformighetens ram, kom folket samman för att bygga ett torn och upphöja sig själva istället för Gud. De ville säkra sin enhet runt en människotillverkad byggnad istället för hos Honom. Man säger att Herren visste vad det här skulle leda till och grep in för att hindra det. Han valde att dela upp mänskligheten i olika folkgrupper med olika språk och skingrade ut oss över jorden.

Det var ändå inte menat som ett straff för människans felsteg. Kom ihåg att efter floden var Noa och hans söner befallna att befolka jorden (1 Mose. 9:1).

Att sprida mänskligheten utöver världen var Guds syfte. Det var del av Hans plan för oss, inte ett straff för vår synd.

Uppenbarelsboken 7:9-10

Sedan såg jag, och se: en stor skara som ingen kunde räkna, av alla folk och stammar och länder och språk. De stod inför tronen och Lammet klädda med vita kläder med palmkvistar i sina händer. Och de ropade med hög röst: "Frälsningen finns hos vår Gud, som sitter på tronen, och hos Lammet."

I första Mosebok ser vi hur Herren delar upp mänskligheten i grupper med olika språk och skingrar oss ut över världen. I uppenbarelsboken, ser vi hur Han till slut för oss alla samman igen, enade i Honom, som ett, men ändå förblir vi tydligt det unika folkslag Han skapade oss till med de språk han tilldelat var och en.

Så spred Herren oss ut över världen. När vi skingrades kom vi att bo på olika platser på jorden med helt olika levnadssätt. En del kom att bo på väldigt varma platser, andra där det var väldigt kallt. En del hamnade på fuktiga platser och andra på torra. En del bosatte sig i begstrakterna och andra på eller under havsnivå. En del kom att bo i områden nära ekvatorn, där det är ljus 12 timmar och mörkt 12 timmar jämt fördelat under året. Andra bosatte sig i områden långt ifrån ekvatorn där säsongerna varierar mycket, t.o.m så extremt att det växlar från att solen inte går upp mitt i vintern till att det inte går ner under flera veckors tid på sommaren. Det kräver kunskap och skicklighet för att kunna överleva i en sådan miljö. När vår Skapare anförtrodde varje grupp ett område att förvalta, så gav Han dem även den kunskap de behöver för att kunna överleva på den platsen.

När vi nu bosatte oss på våra särskilda platser skilda från varandra började varje folkgrupp att leva ut sin egen speciella historia. En del av oss bodde i närheten av andra folk, vilket ledde till tvister och krig i århundranden och orsakade blodbad och lidanden. Andra fick bo nära folk de alltid kommit bra överens med och fick leva i fred med varandra i århundranden. En del grupper kom mycket i kontakt med andra medan andra levde helt isolerade och såg aldrig några andra än sina egna. De flesta fick någon gång erfara naturkatastrofer, som förödande översvämningar, jordbävningar, orkaner och storbränder - en del ofta och andra nästan aldrig.

Med tiden kom man ihåg höjderna och dalarna i livet. Varje folkgrupp kom ihåg bra och dåliga tider och berättade om dem för sina barn. Vi började använda oss av berättelserna för att lära ut grundläggande principer i livet till våra barn. Vi kom ihåg de individer som handlat gott mot oss och de som gjort oss ont. Vi hedrade minnet av en del och föraktade andra. Vi hedrade minnet av de individer som Gud gett vishet till att uthärda i svåra förhållanden och att leva i överflöd på de platser han fört oss till.

Under årens lopp utvecklades olika sätt att fira högtider på. Man hade olika historiska erfarenheter och hade levt under andra levnadsförhållanden. Varje folkgrupp hade ett unikt sätt att leva på. Man började markera årets händelseförlopp på ett sätt som speciellt uttrycker det kultursarv vi har gemensamt med vårt eget folk.

Israels barn fördes också till ett land. Vi, det judiska folket, blev anförtrödda en plats på jorden, såsom utlovats genom Abraham, Isak och Jakob. Mose, som förde oss tillbaka till landet, fick kunskap och vishet om livet och hur man uttrycker sig i tron, för att kunna undervisa oss. Den här kunskapen var särskilt relevant till den plats som kom att bli uppkallad efter vår far Israel. De seder och traditioner Mose gav till oss var direkt avsedda till vår gemensamma historia som folkslag. Vi fick inte bara motta den här kunskapen utan blev också befallna att hålla dess seder och bruk.

Israels tre vallfartsfester

Bland Israels högtidsdagar finns tre vallfartsfester – Pesach (judarnas påsk), Shavuot (veckor, som är ordets betydelse, eller pingst) och Sukot (lövhyddefesten, lövhyddohögtiden). Det är de tre centrala helgdagarna i Israel, då folket är tillsagda att gå upp till templet i Jerusalem för att tillbe. Varje helg är kopplad till vår speciella folkhistoria och till odlingssäsongerna i Israel. De här festerna är omöjliga att separera från vår historia och från vårt land.

Vi firar de här tre festerna i dag för att minnas och för att föra det vidare till våra barn. Pesach är en tid då vi kommer ihåg befrielsen från slaveriet i Egypten. Vi kommer ihåg lammet som blev slaktat under Pesach, blodet som stryktes på dörrpostarna, och de förstfödda sönerna som blev dödade. Vi kommer ihåg hur vi blev befriade och vi berättar det för våra barn.

Femtio dagar senare, Shavout, är en tid då vi kommer ihåg hur vår Gud mötte oss i Sinai. Han gav oss sitt Ord och styrkte det genom ett förbund, för att skapa en ny framtid i gemenskap med Honom.

Sukot (lövhyddefesten) är en tid då vi minns de fyrtio år vi vandrade i ödemarken, utan land, och bodde i temporära hyddor. Vi firar inte bara att Gud förde oss in i Landet och tillät oss att bygga mera permanenta bostäder, utan också att Han här utvalde en viloplats åt sig själv och bosatte sig mitt ibland oss. Hans påtagliga, gudomliga närvaro bodde i templet, som byggdes för att ersätta det förgängliga tabernaklet.

De tre vallfartsfesterna relaterar också till landets odlingssäsonger. Pesach är en vårfestival som markerar början på skördeperioden. Det osyrade bröd som vi äter under Pesach är gjort av vete från en gammal skörd. Strax efter tar man fram lien och slår den första säden och den första skärven är offrad till Herren, under det osyrade brödets högtid, två dagar efter påskmåltiden.

Femtio dagar senare är Shavuot, då man firar att man är färdig med den första delen av skörden. Det är en jordbruksfest, då man för fram

förstlingsfrukten av skörden. Då gör man surdegskakor, som är gjorda av det nymalda mjölet från den nya skörden och sedan offerar man dem som en förstlingsgåva inför Herren.

På hösten firar vi Sukot, ytterligare en skördefest för att fira att skörden är helt avslutad. En fest då man samlar in all skörd ifrån fälten i tacksägelse till vår Skapare.

Precis som Israel har andra folkslag fester och högtider, som har ett integrerat samband mellan dess specifika ursprung och det land där de bor. De minns sin historia och undervisar sina barn. De markerar årets säsonger och även när skördetiden infaller på respektive plats. De bör fortsätta med det. De som känner och tjänar den ende sanne Guden och allas vår Far och som följer Hans Son, bör fortsätta att fira minnet av sitt lands och folks historia. De bör fira landets segrar och inte glömma bort dess felsteg. De bör komma ihåg Guds vakande hand genom historien.

När en man eller kvinna med ett ursprung ur en stam i den tropiska regnskogen i Amazondjungeln, kommer till tro på Yeshua, förlorar han inte helt plötsligt sitt förflutna. De är inte helt plötsligt förflyttade till Mellanöstern för att leva i ett nytt land. De är fortfarande ett folk ifrån regnskogen, med ett unikt sätt att leva på, som är typiskt för den plats de kommer ifrån med dess egna seder och bruk. Finns det verkligen någon som tycker att man ska hugga ner stora områden i regnskogen och börja odla säd för att kunna följa Israels lands seder och bruk? Självklart inte. Vi borde känna till och uppmuntra de troende om hur viktigt det är att följa deras eget lands seder och bruk, tillsammans med sitt folk.

De här tre festerna i Israel ser fram emot en framtida fullbordan i det nya testamentet, som man delar med nationerna. Under Pesach (judarnas påsk), blev Yeshua vårt påskalamm. Under Shavuot (veckor, pingst), fick de första Shlichim (apostlar, utsända) kraft av Guds Helige Ande för att gå ut i världens fält för att skörda. Sukot (lövhyydefesten) berättar om en tid i framtiden, om avslutningen av skörden – om en insamling av alla nationer.

Det finns inget ställe i bibeln som talar om att nationerna måste hålla Israels fester. Det finns ett stycke i profeten Sakarjas bok (14:16-19), som nämner en tidpunkt i de yttersta dagarna, då alla världens folk ska bli representerade varje år i Jerusalem under Sukot (lövhyydefesten). Men även i det här stycket står det inte att nationerna ska under den tidpunkten hålla Sukot, utan att alla folkens länder ska vara representerade i Jerusalem. Somliga tror att alla nationer ska representeras för att uttrycka insamlingen av alla folkslag.

Genom Abraham är varje troende inadopterad eller "inympad" som nya medborgare genom tron, in i Guds familj. Genom att bli inadopterade ärver vi ett rikt andligt arv genom tron. I det arvet ingår budskapet om Guds Ord, som var först givet till människan genom Israel. Det omfattar också många av försoningens grunder som exemplifieras och lyfts fram i Israels fester.

Det är inte fel för andra folkslag i världen att fira Israels traditioner och högtider, men det är absolut inte nödvändigt. Man har frihet att välja om man så vill, men Paulus, han som var utsänd som apostel till hedningarna, undervisade klart att de inte hade någon som helst skyldighet att hålla Israels traditioner. Han inte bara löser andra länder från tvånget att hålla traditionerna, utan varnar dem t.o.m för att göra det. Om man nu väljer att fira de här högtiderna, måste man vara försiktig så att de inte ersätter ens egna traditioner och uttryckssätt, hos ens eget folk där man bor. Man ska fortsätta visa respekt för sin egna nedärvda kultur.

Olika kulturyttringar

Vad är kultur? Det är språket vi talar. Det är musik och dans. Det är kläderna vi har på oss och maten vi äter. Kultur är livshistorien vi har tillsammans med vårt eget folk. Det är firandet av årets högtider, säsongerna och naturen. Det är hur vi delar årstidernas växlingar tillsammans med vår familj och våra kära. Det är landet vi förvaltar tillsammans. Det är vår gemensamma nämnare genom vilken vi kommunicerar med varandra. Allt det här bildar tillsammans en kultur. Det är inom de här ramarna som invånarna i en stam, ett folkslag eller ett land delar livets gång.

Alla är vi skapade till Guds avbild. Det är något av Skaparen själv som är inpräglad i människans ande, kropp och själ. När mänskligheten längtar efter sin skapare, så är det något i hennes uttrycksätt hon har ärvt av Skaparen själv. Det finns en längtan inom var och en av oss, som sträcker sig efter Honom som är vår Källa.

Allt folk härstammar ifrån Noa. Efter floden återbefolkade vi jorden genom hans söner. Varje folkas delar denne samme förfader, som kände och tjänade den ende Guden och allas vår Skapare. När olika kulturer i världen utvecklades härstammade de från samma ursprung. I de flesta kulturer har man en traditionell tro på en Skapare, som skapade världen. Många kulturer har en historia om en stor översvämning. Hur olika och färgstarka kulturer än kan vara, finns det en gemensam tråd, som uttrycker vår gemensamma början och till slut en gemensam framtid.

Alla kulturer har sina svaga och starka sidor. Alla kulturer är också besmittade av människans synd. T.ex. har många av de kulturella uttrycken givna åt Israel i Skriften under årens lopp blivit besmittade av stolthet och arrogans. Men ändå, när vi upptäcker brister i våra egna kulturer borde vi inte reagera med att stöta bort allt, utan att söka efter att rena och sona det som blivit besudlat. Vi borde söka efter att återuppliva de saker som har blivit missbrukade, till rätt användning, istället för att kasta bort dem helt. Vi borde söka efter att upptäcka de unika sätt vi kan sona våra traditioner inom varje kultur, som vi har försummat och kanske inte använt full ut.

De flesta, om inte alla, kulturer har musikinstrument. De används till att sjunga historier om livet och sånger om kärlek. En del används också till tillbedjan och religiösa ceremonier. När man gör ett instrument, som ska användas till religiösa ceremonier, är det vanligt att man inviger det instrumentet på något

sätt, endera till andarna som man tror på (inklusive avgudar, förfäder och mångfaldiga gudar) eller till folkets uppfattning av Skaparen. När någon från den bakgrunden kommer till tro på Yeshua, borde de få fortsätta att spela på sina traditionella instrument. De borde göra en ny trumma eller flöjt, eller vad det nu är de spelar, och inviga den åt Herren. När de nu så gör, kan de fortsätta att kalla Honom Skaparen, men det är nu med en ny förståelse om vem Skaparen är.

Rom 1:18-25

Ty Guds vrede uppenbaras från himlen och drabbar all gudlöshet och orätt hos de människor som håller sanningen fången i orättfärdighet. Det man kan veta om Gud kan de ju själva se; Gud har gjort det uppenbart för dem. Ty alltsedan världens skapelse har hans osynliga egenskaper, hans eviga makt och gudomlighet, kunnat uppfattas i hans verk och varit synliga. Därför finns det inget försvar för dem; de har haft kunskap om Gud men inte ärat honom som Gud eller tackat honom. Deras tankemöda ledde dem ingenstans, och deras oförståndiga hjärtan förmörkades. De ville gälla för visa men blev till dårar. De bytte ut den oförgänglige Gudens härlighet mot bilder av förgängliga människor, av fåglar, fyrfota djur och kräldjur. Därför lät Gud dem följa sina begär och utlämnade dem åt orenhet, så att de förnedrade sina kroppar med varandra. De bytte ut Guds sanning mot lögnen; de dyrkade och tjänade de skapade framför Skaparen, som är välsignad i evighet, Amen.

Det finns många troende, bland stamfolken, som gör sina traditionella instrument eller kläder för hand och inviger dem sedan till Yeshua. Traditionella objekt som från början var tillverkade till att ära en stamfader, en ande eller en avgud, är nu gjorda till att ära Israels Gud. Något som kanske en gång användes till att upphöja skapelsen istället för Skaparen, är nu återställd till sin rätta användning. När någon nu spelar något av de här instrumenten till att ge ära åt Gud, så ser Gud till musikerns hjärta och inte på instrumentet som objekt. Bara för att en speciell sorts trumma kan ha använts fel eller riktats mot en person i fel syfte, betyder det inte att den är helt och hållet ogudaktig eller obiblisk. Det menas bara att den har blivit missbrukad. Vi borde söka efter att återupprätta den till en korrekt, gudfruktig och "biblisk" användning—på ett sätt som inte går emot Skriften.

När nya följeslagare till Yeshua blir undervisade att förkasta sitt kulturella arv, blir något väldigt dyrbart blir stulet från dem. Genom att förkasta uttrycken man delar med andra i livet, hamnar man i utkanten av samhället och hör inte ihop på samma sätt som förut. De förlorar de enklaste kommunikationsmedlen som man behöver för att uttrycka kärlek, heder och respekt till varandra. De blir otillräckliga i sin förmåga att effektivt kommunicera med andra, både att sprida sin egen kärlek till andra och att sprida Guds kärlek till släkt och vänner. Kultur är en sådan väsentlig del av ett folks liv, att man till en viss del förkastar ett helt folkslag när man förkastar dess kultur.

När en judisk man eller kvinna tar emot Yeshua i det nya förbundet, så upphör de inte att vara judiska. De blir inte heller helt plötsligt 50 % judiska och 50 % messianska (att man följer Messias-Kristus). De förblir 100 % judiska och borde nu också vara 100 % messianska.

När en maori man eller kvinna i Aotearoa (Nya Zeeland) föds på nytt i Messias Yeshua, upphör de inte att vara maori. De blir inte 50 % maori och 50 % messianska (kristna). De förblir 100 % maori och borde nu också samtidigt vara 100 % Messiasefterföljare. De står inte i motsats till varandra.

Nyligen hörde jag en vän, som är Mohawk, berätta om när han blev ställd inför någon, som var upprörd över att han använder sig av Mohawk kultur som kristen. Han blev tillfrågad: "Hur kan du bli en bättre kristen genom att vara mohawk?" Han svarade att frågan var felställd. Den borde vara: "Hur kan Jesus göra mig till en bättre mohawk?"

Konciliet i Jerusalem

I Apg läser vi om en dispyt som uppstod bland de första utsända (apostlarna). De hade fått nys om att hedningar (icke-judar) tog emot biblisk tro genom att följa Yeshua, utan att först bli omskurna. Det rapporterades att de här nyblivna troende hade blivit nersänkta i vatten och t.o.m fyllda med den helige Ande. Ledarna i Jerusalem kunde inte tro sina öron. Vad?? Omskurna Hedningar som följer Yeshua och blir fyllda med helig Ande?? Hur kan det ske? Är det verkligen sant? Så man frågade sig: "Är det möjligt för en hedning att bli frälst utan att först konvertera till judendomen?"

Apg berättar om hur de utsända (apostlarna) samlades för att diskutera saken. När de talades vid, bad och sökte Herren tillsammans, kom de till ett enhetligt beslut, att det inte var nödvändigt för en hedning (icke-jude) att konvertera till judendomen för att bli förenad med Gud. De såg att budskapet om frälsning var till för alla. Paulus styrker det här i Skriften. Han säger att det t.o.m är bättre för en icke-jude att förbli såsom han är kallad till och att inte sträva efter att bli judisk.

De goda nyheterna började spridas runt i världen med en större hastighet. Inom ett par generationer var flertalet av de kristna i världen icke-judar. En generation eller ett par generationer efter det, var inte bara de flesta troende icke-judar, utan också deras ledare. När den troende församlingen växte till utöver världen, blev deras uttrycksätt också mindre judiska, såsom apostlarna i Apg 15 hade förstått skulle hända.

Tids nog blev inte bara kyrkans uttryck mindre judiskt, utan även kyrkoledarna började avskilja sig ifrån kyrkans judiska bakgrund och undervisade att kyrkan hade ersatt Israel. Under de första tre hundra åren i kyrkohistorien, fanns det massor av koncilier och synoder. Det här var samlingar av kyrkoledare som var sammankallade för att diskutera, besluta och kungöra kyrkans ordningar och doktriner. En del av samlingarna var bara regionala för att bestämma lokala meningsskiljaktigheter. Andra samlingar engagerade trovärdiga officiella ledare från åtskilliga regioner och/eller åtskilliga kristna rörelser. Det

var inte förrän 325 e. Kr som det första konciliet var sammankallat som omfattade officiella trovärdiga ledare från varje anordnad kyrkorörelse och varje region, inklusive medverkan av 318 biskopar.

Konciliet Nicaea, som sammankallades av Kejsar Konstantin år 325 e.Kr. var det första mötet i vad som sedan blev känt som de sju ekumeniska koncilierna. De pågick under en period av 465 år. Både det första och det sjunde konciliet var i Nicaea. Besluten som sammanfattades under de här åren blev grunden till de kyrkodoktriner, som används än idag, av nästan varje kristen rörelse. T.o.m. de mest protestanta av de protestantiska kyrkorna idag, baserar fortfarande mycket av sin teologi och sina seder på de här koncilierna.

När man sammanfattade det första rådet i Nicaea, skrev Konstantin ett förord till de kyrkolagar, som sedan skulle tilldelas de avresande kyrkoledarna. I brevet förkunnar Konstantin att kyrkan måste separera sig ifrån att ha något med det judiska folket att göra. Han ger sedan ett förslag om att firandet av Yeshuas uppståndelse borde bli helt separerat från Pesach (judarnas påsk).

"Vi borde hädanefter inte ha något gemensamt med Judarna, för Frälsaren har visat oss en annan väg... vi önskar, kära bröder, att separera oss ifrån judarnas avskyvärda sällskap... Hur kan vi då följa dessa judar som är helt klart förblindade av felaktighet... Men även om det här inte var sant, så är det ändå er skyldighet att inte befäcka era själar med ett umgänge med ett sådant ont folk [judarna]... det är vår skyldighet att inte ha något gemensamt med dem som mördade vår Herre... och att vi inte ska ha något gemensamt med judarna... Det enhälliga omdömet av allt det här, är att det beslutats att påsken, den heligaste högtiden, borde firas av alla och överallt på en och samma dag, och det är inte passande, att i en sådan här helig sak, söka splittring. Nu när det är sagt så här, acceptera med glädje den här gudomliga förmånen och den här verkligt gudomliga befallningen, för allt som tar plats i en samling av biskopar borde betraktas som Guds vilja... den gudomliga kraften har använt oss som instrument för att förgöra djävulens onda verk." *

Sådana här påståenden mot det judiska folket hade gjorts förut i andra koncilier, men det var under sammanfattningen av det första ekumeniska konciliet, som påbudet fick makt över hela den organiserade kyrkan.

Nya trosuttryck

Därför blev det årliga minnet av Yeshuas uppståndelse förknippat med en vårfest som redan existerade i mindre Asien. Det var en fest som omfattade blodsoffer till gudinnan Ishtar, från vilket det engelska namnet Easter (påsk) kommer ifrån. Det här var en fruktbarhetens fest, då man firade vårens nya liv. Den omfattade symboler om nytt liv, som ägg, kycklingar och kaniner. När de kristna började fira den här högtiden till minne av Yeshuas uppståndelse, tog man bort blodsoffret, och symbolerna som representerade nytt liv fick nu representera vårt nya liv i Messias.

Det var inte fel för de icke-judiska kristna i mindre Asien och sydöstra Europa att försona deras redan existerade högtid, till att bli ett firande av Yeshuas uppståndelse. Synden Konstantin begick, var hans syfte att splittra gemenskapen och att separera sig ifrån det judiska folket. När sanna troende kristna i Europa firar påsk idag, tillber de inte avgudar. De firar Guds Sons uppståndelse. Det är gott, fint och heligt - ett uttryck av återlöst biblisk tro.

Under samma tid som man officiellt bröt förhållandet med det judiska folket, ställdes frågan till kyrkoledarna angående det Judiska folket: "Är det möjligt för en jude att bli frälst, utan att först lämna judendomen och leva såsom en icke-jude?" Under den största delen av kyrkohistorien har reaktionen till den frågan varit att det inte är möjligt för en judisk person att leva i gemenskap med Gud, utan att först förneka sitt judiska arv och sin kultur och att istället ta emot andra uttrycksätt inom kyrkan. Problemet här ligger inte i kyrkans nya uttryck i tron, utan att man förkastar judiska uttryck för judiska troende och förbannar det judiska folket.

När kristendomen spreds till norra Europa, kom den till en plats med långa mörka vintrar och långa ljusa somrar. De två största högtiderna som redan existerade där var midsommar och midvinter. I Skandinavien hade midvinterfesten fått sitt namn efter vikingaguden Jul. Det var en fest när man offrade ett blodsoffer till Jul. Några dagar efter den kortaste dagen på året, tog folket in ett träd (en gran) i sitt hem, för att fira att den mörkaste dagen på året var förbi och att snart skulle solen återvända med all sin grönska (solens födelse). Man offrade en gris på altaret till Jul, som man därefter åt i sina hem. Såsom med påskan fick även den här högtiden en ny mening. Den omformades till att bli ett firande av Yeshuas födelse.

Än en gång, när en sann troende kristen i Europa firar jul idag tillber man inte avgudar, man firar Yeshuas, Gud Sons, födelse. Det är ett vackert uttryck av biblisk tro.

Det hände en gång att en kristen pastor frågade om jag ville åka ut och fiska under en judisk högtid. Jag tackade nej och berättade att det var en högtidsdag för mig, just den dagen. Han skrattade och sa att jag gott kunde göra ett undantag och åka med honom. Jag svarade och sa att det kunde jag inte göra, högtiden var viktig för mig och jag ville absolut inte missa den. Han sa att om jag inte kunde missa firandet av den här högtiden, så var jag absolut fast under lagen. Jag svarade med att fråga honom om han firade jul? Jo, det gjorde han ju, självklart. Därefter frågade jag om han någonsin hade gjort ett undantag och hoppat över firandet. Han såg konfunderad ut och sa "Nej." Så jag sa "Du menar att du har firat jul varje år i hela ditt liv, utan att göra ett enda undantag? Han svarade "Jo...ja." "Oj", sa jag. "Det låter som om du är under betryck." Han såg nu ännu mer förbryllad ut och bara stirrade på mig. Jag fortsatte "Men, det är inte så, eller hur?" "Nej", svarade pastorn. Jag fortsatte igen: "Det är förmodligen din favorithelg, eller hur?" "Ja". "Och du ser verkligen fram emot den, eller hur?" "Mhmm.." "Det är den tiden under året då släkten samlas och man ger varandra presenter. Ni visar kärlek till varandra och till Gud. Ni lägger allt annat åt sidan och bara njuter av att vara tillsammans. Ni skrattar, skojar, berättar historier och sjunger sånger och

pratar om det senaste som hänt i era liv. Man gör saker tillsammans och allt det som är speciellt för just den här högtiden och ni tackar säkert Gud tillsammans. "Ja, så är det". "Det är samma sak med mina högtider. De är speciella för mig. Det är ingen börda, utan en välsignelse. Jag håller dem för att de är meningsfulla och jag njuter av dem. Jag är inte tvingad till det."

Alltså, när de goda nyheterna om Yeshua spreds utöver Europa, antog evangeliet europeisk kultur. Det gavs inte som en gåva, som om det var en "krukväxt" av tro. Det var snarare frön som blev planterade i deras egen jord, in i deras egen unika kultur. Nytt liv föddes mitt ibland dem. Den slog rot i ny jord och blommade.

Europeerna spred snart budskapet om Yeshua utöver Afrika och Asien, men misslyckades med att följa de första sändebudens (apostlarnas) exempel. De tog med sig sin egen kultur och tvingade den på de folk de var utsända till. De sa: "Er kultur är ogudaktig. Ni behöver Guds kultur. Ni behöver vår kultur." De lärde ut sin egen kultur och dess traditioner. Det inkluderade även firandet av en del av de europeiska återlösta uttrycken, försonade, men fortfarande främmande och irrevelanta. De främmande traditionerna de undervisade om, innehöll ofta "mindre än" försonade uttryck av europeisk kultur. Ett problem var att man inte heller kunde skilja på vad som var tradition och vad som var evangeliet. Det folk man ville dela evangeliet med var alldeles för ofta förblindade av den kulturella börda som budskapet var inlindat i, att det gjorde det omöjligt för dem att urskilja budskapet. Ett annat stort problem var också hur europeerna allt för ofta behandlade folket de var sända till. Det var inte alltid "goda nyheter". Deras handlingar talade mer än deras ord.

Att hedra olikheter

Jag hörde talas om en bibelöversättare i sydöstra Asien, som höll på att översätta nya testamentet till ett språk hos en stam som bodde i ett deltaområde. Varje år under regnperioden steg flodvattnet, och hela området översvämmades. Stamfolket byggde sina hus på pålar. När floden kom åkte vattnet förbi under deras hus. När översättaren kom till Matteus 7, blev han ställd inför en svår fråga. I slutet av kapitlet handlar det om en vis man, som byggde sitt hus på en berggrund och om en dåre som byggde sitt hus på sand. Problemet var att om man byggde ett hus på en berggrund i den här kulturen, blev huset översvämmat av floden och rasade. En vis man, i den här stammen, byggde sitt hus i sanden. Då kunde han sänka ner pålarna så djupt ner i sanden, att huset blev stadigare när floden kom.

Översättaren var inte helt säker på hur han skulle översätta det här. Skulle han säga, "En vis man byggde sitt hus i sanden..." och "En dåre byggde sitt hus på en berggrund"? Nej, då är jag inte texten trogen. Han tänkte lite mer. Så småningom kom han på en lösning. Han översatte det så här "En vis man byggde sitt hus på en bra grund..." och "En dåre byggde sitt hus på en dålig grund." Nu var han texten trogen och tillät folket att tolka det som de ville. Översättaren hade hittat ett sätt att överföra sanningen i texten, på ett sätt som var relevant för hur den stammen levde.

Många missionärer skulle ha varit dogmatiska och hävdade att den vise mannen skulle bygga på en berggrund. De hade sagt, "Min bibel säger..." och, "Min Gud är densamme i dag, igår och i evighet." och "Min Gud ljugar inte." Till skillnad från bibelöversättaren här ovan, hade de misslyckats med att kommunicera sanningen i den här versen, till de folk de var utsända till.

Det är viktigt att ära sina fäders traditioner. Men gränsen för att hålla dem är att traditionerna inte går i konflikt med Skriftens principer. De kanske kan vara utombibliska, bara de inte går emot Skriftens principer. Traditioner och uttryckssätt kan uttryckas olika, men ändå vara i linje med Skriftens principer.

I Jeremias bok kapitel 35 ser vi hur profeten ger oss ett starkt exempel på en släkt, som står fast vid sin förfaders befallning, t.o.m till den grad, att när de tillrättavisas på tempelplatsen av profeten Jeremia, så blir de inte avskräckta av var de befinner sig eller vem som tillrättavisar dem. Herren talade sedan till dem genom profeten Jeremia:

Jeremia 35:18b-19

Till rekaviterna sade Jeremia: Så säger Herren Sebaot, Israels Gud: Ni har lytt er förfader Jonadav, rättat er efter hans befallningar och gjort allt han ålagt er. Därför säger Herren Sebaot, Israels Gud: Aldrig skall den dag komma då inte en ättling till Jonadav, Rekavs son, gör tjänst inför mig.

Det som Jonadav hade befallt sina söner och ättlingar att hålla, var inte bibliska fodringar. De var utom-bibliska. Ändå ärade Herren deras uthållighet, att enträget hålla fast vid sina fäders befallningar.

Ärar vi våra fäders befallningar? Respekterar vi andra folks traditioner som de har ärvt efter sina fäder? När vi predikar om försoning till andra, undervisar vi dem att ära sina fäder? Eller har vi kanske undervisat det motsatta, att vanära sina fäder?

Att införliva försoningen av vårt folk och vårt land

Skapelsen är på gränsen till förfall. Mänskligheten har brutit förhållandet med sin Skapare och har förorenat landet man var tillsatt att förvalta. Meningen med försoningen är att återförena skapelsen med Skaparen själv. Skaparen förmedlade den planen till Israel, genom det kulturella arv han gav till oss. Hans Son Yeshua levde mitt ibland oss, inom våra kulturella ramar, och gav konkret form åt dess uttryck. Yeshua ärade landet han föddes i och han ärade folket, där han bodde. Ordet blev kött och bodde mitt ibland oss, såsom en av oss.

Som den första kallade nation av budbärare, var Israel avskild till ett syfte. Det är fortfarande inte fullbordat. Det är fortfarande hennes syfte och mening. Hon är fortfarande kallad till att föra ut ett budskap om försoning.

Genom att troget upprätthålla vårt judiska, kulturella arv som messianska judar, är vi förbundna med landets ursprungliga och grundläggande kallelse och syfte. Man blir inte skild från Gud om man missar att upprätthålla det här, men det håller oss utanför gemenskapen med vårt folk, som troget kämpar för att bevara oss som ett folkslag. Exempel på traditioner som har tjänat sitt syfte att bevara oss som ett avskilt folkslag, under århundranden i exil, är Shabat (sabbaten) och Kashrut (dietlagar). De höll oss samman mer än vi kunde hålla dem, de bevarade oss. Under vår exil karaktäriserade de oss och avskilde oss från de folk vi levde ibland. Herren använde det här för att bevara oss för Sina syften.

Det finns ett antal väletablerade judiska församlingar på det södra halvklotet. Under ekvatorn är årstiderna det motsatta mot det norra halvklotet. När det är vår på det norra halvklotet, är det höst på det södra. När de judiska församlingarna på det södra halvklotet firar Israels högtider enligt den hebreiska kalendern och årstiderna i Israel, firar man högtiderna under fel årstid i det land de bor i. Judarna i Nya Zeeland firar vårhögtiden Pesach (judarnas påsk) under skördesäsongen. Under våren firar de skördehögtiden Sukot (lövhuddohögtiden). Genom att göra så här, uttrycker de en samhörighet till både sin egen historia och till deras framtid i landet Israel. De ärar sina fäder. De identifierar sig med sitt judiska arv och sin framtid i Israel. De uttrycker att de inte härstammar från det landet där de för närvarande bor.

Att undervisa maorifolket i Nya Zeeland att de också måste hålla Israels högtider skulle vanära deras förfäder och deras land. Det skulle gå emot vilka de är och var de bor. Det är förstäligt för den judiska församlingen i exil att vidhålla sina traditioner, som en koppling till sin historia och framtid, men det vore fel att tvinga det på andra gemenskaper i Nya Zeeland. Om man nu skulle vilja hålla de judiska traditionerna, kan man det, men det är absolut inte nödvändigt. De kan välja att ta del av traditionerna, för att identifiera sig med det judiska folket eller helt enkelt för att lära sig, men det vore helt fel att anamma dem, som sina egna. Det är bättre att hålla fast vid sitt eget lands traditioner och historia—för att ära sitt land och sina förfäder.

I Romarbrevet 11 använder sig Paulus, den utsände (aposteln), av liknelsen mellan hedningar (icke-judar) som följer Yeshua, och grenar som har blivit skurna från ett vilt olivträd och inympade i ett kultiverat olivträd. När grenar från många olika olivträd är skurna och inympade i ett nytt träd, fortsätter de att producera samma sorts oliver som trädet de kom ifrån, med dess unika färg och smak. Skillnaden är nu att grenarna får sin livsnäring från den nya roten. Om den nya roten är bättre och starkare, kan nu grenarna producera ännu bättre och starkare frukt. Det är fortfarande samma unika frukt, men frukten är av högre kvalitet och blir av större kvantitet.

Det kultiverade olivträdets rot, i Romarbrevet 11, är inte den judiska församlingen. Det är Yeshua själv. Han är roten, varifrån vi får vår fulla näring. Troende utöver världen som är "inympade" får sin näring genom Yeshua. Olivträdet vi alla är del av, är inte ett träd som bara bär en sorts oliver, utan ett träd med inympade grenar från många olika träd. Det är ett träd med många olika sorts oliver med olika sorts färg, smak, form och lukt. En del är bättre att

göra olja av och andra är till för plockning. De kan tillagas och serveras på många olika sätt. Genom att vi får vår näring genom en bättre rot, kan vi alla nå vår fulla potential. Vars och ens frukt är fortfarande unik, men skörden är mycket större och av bättre kvalitet.

Messias kropp utöver världen borde vara en symfoni av färger och smak och ljud. Vi är alla ett i Herren, men ändå olika. Enhet är inte enformighet. Vi borde fira folkens olikheter när vi var och en söker att förena oss med Guds Sons avbild, som var Ordet som blev kött. Låt oss alla nu leva ut Ordet i bland vårt eget folk, fullt engagerade i vårt samhälle. Låt oss vilja se Ordet ta form bland andra folk och folkslag på ett sätt som talar om vem de är och var de kommer ifrån.

Referenser

- 1 Mosebok 11:1-9
- Uppenbarelseboken 7:9-10
- Romarbrevet 1:18-25
- *Nicene and Post-Nicene Fathers, Series II, Vol.XIV – The Seven Ecumenical Councils
- Jeremia 35:18-19

Gavriel Gefen är grundare till organisationen Keren HaShlichut, en israelisk organisation av messianska judiska budbärare (utsända, missionärer). Gavriel har tjänat i över 80 länder.

Gavriel Gefen
P.O. Box 1833
Jerusalem, 91017
ISRAEL

Tel. +972-2-5671951
Fax +972-2-5617536
E-mail: gavriel@shlichut.com
Hemsida: www.shlichut.com